

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA

doktora Wojciecha Wróblewskiego	15
---------------------------------------	----

WSTĘP

Mniejsza historia	19
Słowo od autora – dodane po kilku latach	36

I. LUDY OBODRZYCKIE I ICH KSIĄŻĘTA

Najtrwalsze państwo Połabia	39
Państwo, plemiona, grody	40
Książęta i zakres ich władzy	44
<i>Słowianie na wyspach duńskich, pierwsi wiciędze</i> <i>i „nadbaltycka strefa gospodarcza”</i>	45
Książęta obodrzyccy z VIII i IX wieku	49
♦ Wican	49
<i>Karol Wielki – wielki król</i>	52
<i>Połabianie a początek okresu wikińskiego</i>	53
♦ Drożko	54
<i>Zagadka Reric i kwestia obcych kupców w portach słowiańskich</i> ...	60
♦ Godelaib	64
♦ Sławomir	64
♦ Czedrog	69
<i>Salvus conductus</i>	72
♦ Gostomysł	72
<i>Prawdziwy diabeł Boruta</i>	75
♦ Dobomysł	75

Przełom IX i X wieku – obodrzycki „wiek żelazny”	77
<i>Raport wywiadu</i>	79
Walki w okresie obodrzyckiego „wieku żelaznego”	79
<i>Lubeka – największy port zachodniego Bałtyku</i>	81
Książęta obodrzyccy po „wieku żelaznym”	82
♦ Mściśław	82
<i>Adam Bremeński – pierwszy kronikarz, który napisał o Ameryce</i>	84
♦ Stojgniew	86
♦ Nakon	89
♦ Żelibor	91
<i>Stargard Wagryjski – ostoja pogan i piratów</i>	93
♦ Sederyk [I]	94
♦ Mściwój	95
♦ Mścidrogo-Billug	102
♦ Mściśław	105
<i>Wilk i jego ród</i>	111
♦ Przybygniew-Uto	112
<i>Słowiańscy książęta w Anglii?</i>	114
♦ Sederyk [II]	115
♦ Uniedrog	115
♦ Racibor	116
♦ Gotszalk	119
<i>Mechlin – „starożytne” gniazdo Obodrzyców</i>	123
♦ Błus	124
♦ Gryn	126
♦ Budiwoj	126
♦ Krut	127
♦ Henryk	131
♦ Kanut	138
♦ Świętopełk	138
♦ Swinike	140
♦ Kanut Laward	140
<i>Saxo Grammaticus, kapelan i literat</i>	141
♦ Przybysław	143

♦ Racisław	146
Ostatnia dynastia obodrzycka – i pierwsza meklemburska	147
♦ Niklot	147
♦ Przybysław	151
<i>Behren-Lübchin – spalone gniazdo wiciędzów</i>	157
♦ Warcisław	158
♦ Przesław	158
♦ Lubomir	159
<i>Helmold z Bozowa – historyk obodrzyckiej klęski</i>	160
Zakończenie: Księstwo Meklemburgii	161

II. LUDY WIELECKIE I ICH KSIĄŻĘTA

Mnogość ludów, mnóstwo nazw	163
-----------------------------------	-----

ZAGADKA WIELKIEGO KSIĘSTWA WIELETÓW

„Wielkie księstwo” i „król królów”	166
Wielcy książęta Wieletów ze stuleci VIII i IX	167
♦ Drogowit	167
<i>Kim był princeps Karol?</i>	170
♦ Lub	171
♦ Miłogost	173
♦ Całodrog	174
Zakończenie: Nerozwiedzana zagadka	175

STODORANIE ORAZ BRZEŻANIE I ICH KSIĄŻĘTA

Lud, kraj i sąsiedzi	176
Hobolanie, Haefeldowie, Wilcy, Stodorianie	177
Książęta stodorańscy	178
♦ Basklubić	178
<i>Drahomira – księżna i zabójczyni</i>	179
♦ Tugomir	180
<i>Geron – krwawy margrabia</i>	183
♦ bratanek Tugomira	185
<i>Brenna – gród dwóch religii</i>	186

♦ Dobromir	187
♦ Przybysław	192
♦ Bolilut	195
Zapomniany wiek XI	199
Ostatni książęta Stodoran i Brzeżan	200
♦ Meinfryd	200
♦ Wirykind i jego synowie	202
<i>Hobolin – ludna stolica Brzeżan</i>	204
♦ Przybysław-Henryk	204
♦ Jaksa z Kopnika	206
Zakończenie: Brandenburgia	207

SPREWIANIE I ICH KSIĄŻĘTA

Założyciele Berlina?	208
Skąd się wzięli Sprewianie?	209
Dzieje Sprewian przed XII wiekiem	209
Książęta Sprewian w stuleciach XII–XIII	210
♦ ojciec Jaksy	210
♦ Jaksa z Kopnika	210
<i>Kopnik – najpierw dwa, potem jeden gród</i>	213
♦ Barnim	214
Zakończenie: Wysiedleńcy	215

WIELECI PÓŁNOCNI – DZIEJE CZWÓRZWIĄZKU WIELECKIEGO

Arcypogańscy „demokraci”	216
Czwórzwiązek	217
<i>Menzlin i Görke – handlowe centrum północnych Wielec</i>	220
<i>Wiece plemienne Słowian</i>	225
Nowa jakość wielecka – Lucice, czyli Silni i Groźni	226
<i>Widukind z Korbei – mnich z książęcego rodu</i>	228
Wojny Wielec w okresie rządów wiecowych	230
<i>Bitwa pod Łączynem – 4 września 929 roku</i>	231
<i>Wojna bez walki</i>	236
<i>Thietmar z Merseburga – zacięty wróg Chrobrego</i>	237

<i>Tonąca bogini</i>	243
<i>Oko za oko</i>	247
<i>Pogański sztandar i jego powiernicy</i>	248
<i>Radogoszcz – trójkątny gród wojowniczego boga</i>	251
Koniec „demokracji” wieleckiej i chyżańska „herezja”	256
Książęta chyżańscy z XII wieku	257
♦ Dumar	257
♦ Świętopelk	258
<i>Kcyń czy Chyż?</i>	258
Czas upadku północnych Wioletów	259
Zakończenie: Do końca wierni swym bogom	262

III. SERBOWIE POŁABSCY I ICH KSIĄŻĘTA

Liczni, ale słabi	265
Mozaika wielu ludów	265
Od „praojczyzny” do czasów Derwana	268
<i>Słowianie w Bawarii i Turyngii</i>	269
Pierwszy książę Serbów	270
♦ Derwan	270
<i>Państwo Samona</i>	272
Ciemne stulecie: lata 650–750	274
Dzieje Serbów w VIII wieku	274
Książęta serbscy w IX wieku	275
♦ Miliduch	275
♦ Tęgło	277
♦ Ciemysł	278
♦ następca Ciemysła	279
♦ Cześcibor	279
Susłowie i schyłek serbskiej wolności	281
Dzieje Serbów w IX i X wieku	282
Zakończenie: Wszystko to Serbowie!	285

IV. MILCZANIE ORAZ ŁUŻYCZANIE I ICH KSIĄŻĘTA

Władcy Budziszyna i Liubuszy	287
------------------------------------	-----

Jedyny znany książę Milczan	288
• Sławibor	288
Dzieje Milczan i Łużyczan do końca wczesnego średniowiecza	289
<i>Budiszyn – gród na skrzyżowaniu szlaków</i>	292
Zakończenie: Wendowie	293

V. GŁOMACZE I ICH KSIĄŻĘTA

Głomacze czy Dalemińcy?	295
Jedyny znany książę Głomaczy	296
• Siemił	296
Dzieje Głomaczy do utraty niezawisłości	297
<i>Rzut tłustym psem</i>	299
Zakończenie: I zniknęli bez śladu	300

POSŁOWIE

Czas upadku	301
Łużyczanie	305

ANEKS I: TABLICE GENEALOGICZNE DYNASTII POŁABSKICH

Dynastie obodrzyckie

I dynastia obodrzycka (stulecia VIII–IX)	311
II dynastia: linia obodrzycka i linia wagryjska oraz Raciborowice (stulecia X–XII)	312
III dynastia obodrzycka: Niklotowice (od XII wieku)	313

Dynastie państw wieleckich

Dynastia wielkich książąt wieleckich (stulecia VIII–IX)	314
Dynastia chyżańska (XII wiek)	314
Dynastia stodorańska (stulecia X–XI)	315
Późna dynastia stodorańsko-brzeżańsko-sprewiańska (stulecia XII–XIII)	315

ANEKS II: HRABIOWIE I MARGRABIOWIE NIEMIECKICH POSIADŁOŚCI TYPU MARCHII

Marchie i margrabiowie	317
Władcy państwa Turyngów w VII–VIII wieku	318
Margrabiowie „wczesnej” Marchii Serbskiej	320
Margrabiowie Marchii Saskiej	321
Hrabiowie Holsztynu	323
Margrabiowie Marchii Północnej	323
Margrabiowie Marchii Wschodniej	325
Margrabiowie „późnej” Marchii Serbskiej	326
Margrabiowie Marchii Merseburskiej	326
Margrabiowie Marchii Żytyckiej	327
Margrabiowie Marchii Miśnieńskiej	327

BIBLIOGRAFIA

Skróty	329
Teksty źródłowe	330
Opracowania	335